nalul despre viața muzicală. Cu toată prietenia care îl lega, Emanoil Ciomac a acceptat să scrie, dar nu o cronică muzicală ci una... teatrală, pentru a nu aduce nici cel mai mic prejudiciu opiniilor mele. Acest lucru sînt fericit să-l pot arăta astăzi, cînd omul care a fost Emanoil Ciomac nu mai este printre noi.

În gîndul că îmi vor fi scuzate aceste confidențe făcute numai pentru a ilustra omul de caracter care a fost Emanoil Ciomac, voi trece la *Poeții armoniei* ce reprezintă una dintre cele mai interesante priviri asupra unor celebrități ale muzicii, începînd cu Bach și sfîrșind cu Enescu. Două sînt virtuțile pe care le socotesc cardinale, ale acestei lucrări: latura pur muzicală, cu caracterizări succinte dar foarte cuprinzătoare și cea anecdotică de bun gust și uneori chiar nu lipsită de o anumită picanterie și care expusă cu tact, constituie sarea lucrării. Vom da un exemplu între multe altele. Este vorba de Liszt. „Primit cu mare fast în Ungaria, atunci cînd era deja celebru, magnații i-au oferit în dar o sabie de onoare încrustată cu diamante. Într-o bună parte din presa europeană s-a scris glumeț despre acest dar, cu atît mai mult cu cît Liszt ar fi declarat, din curtoazie că „Sabia aceasta era cea mai frumoasă din viața mea". Revista umoristică franceză *Charivari* a publicat atunci o caricatură în care Liszt apărea călare și încins cu o sabie. Subtextul era următorul: „Între toți războinicii, Liszt e singurul fără pată. Căci, în ciuda sabiei sale, știe că acest erou n-a învins decît șaisprezecimi și nu a omorît decît piane"... Și, adaugă autorul cărții,: „Pianele omorîte nu constituiau o simplă figură literară căci într-adevăr Liszt se mîndrea că la unele concerte a putut desfunda cîte cinci-șase, în fața publicului"...

Dar Emanoil Ciomac nu neglijează nici latura muzicală propriu-zisă, comentînd cu competență și așezînd exact acolo unde le este locul, — în istoria muzicii, — pe marii compozitori comentați. În același timp, ca un adevărat muzician, Emanoil Ciomac arată, cînd e vorba de pildă despre Chopin, că „Cromatismul, agregațiile armonice, disonanțele, extensiunea acordurilor de susținere, adesea arpegiate, toate acestea, și multe altele pe care nu le analizăm acum, alcătuiesc elementele și amănuntele constitutive ale celei dintîi scrieri pianistice moderne. Liszt și Schumann, amîndoi au învățat de la Chopin".

Pentru George Enescu, în preajma căruia Ciomac s-a aflat ani de zile, avea un adevărat cult, încheind *Poeții armoniei* cu o mărturisire a marelui muzician român: „Opera de artă e ca o entitate vie, prestabilită, ce există undeva desăvîrșită, asemenea unei idei a lui Platon. Artistul creator o are mereu prezentă și caută să-i reproducă imaginea ideală. O muncă neîncetată și smerită, un extaz încordat îi vor îngădui ca o supremă răsplată, să atingă din cînd în cînd, cu marginea zămislirii sale pămîntești, marginea spirituală a veșnicului și perfectului model uman".

Sînt cuvinte care rezumă crezul artistic al marelui Enescu și cu care se încheie lucrarea *Poeții armoniei*.

J.-V. P.

Culegere de cîntece pentru clasele I-IV și grădinițe

Profesorii Ana Motora-Ionescu, Lucia Pop și Vasile D. Nicolescu au publicat în Editura didactică și pedagogică un cuprinzător volum de cîntece adresate vîrstelor mici. Apreciați îndrumători ai copiilor care fac primii pași pe drumul asimilării alfabetului și limbajului muzical, autorii au selecționat un repertoriu, în cea mai mare parte cunoscut, cu intenția de a alcătui materialul concret de lucru oferit educatorilor și învățătorilor. Cele peste 430 de lucrări — la unison sau pe două voci, cu sau fără acompaniament de pian — sînt grupate pe mai multe secțiuni: cîntece despre natură, viețuitoare, anotimpuri și excursie, cîntece de muncă și de școală, cîntece de leagăn, cîntece pentru mama, cîntece de joc, cîntece patriotice și pionerești, cîntece tradiționale etc., aparținînd, în special, compozitorilor noștri clasici și contemporani. Lucrările, datorită întinsei experiențe de catedră pe care o au prof. Ana Motora-Ionescu, prof. Vasile D. Nicolescu și chiar tînăra prof. Lucia Pop, posedă garanția unei posibile, rapide și sigure asimilări, pe linia didactică propusă. Realizarea o apreciem fără rezerve, datorită faptului că volumul vine să suplinească o lipsă mai veche a învățămîntului preșcolar și școlar, constituind în același timp și un imbold, privind culegeri similare destinate tuturor gradelor didactice.

A. D.

Monografia „Orlando di Lasso" de Marta Paladi

După inspirata carte închinată lui Brahms, Marta Paladi ne oferă monografia *Orlando di Lasso*, cel care — cum spune autoarea — „prin echilibru și desăvîrșire.., domolind cu lumini clare tumultul interior și conferind muzicianului atributele de necontestat ale unui clasic" — reprezintă cu succes marea epocă a Renașterii neerlandeze, de fază tîrzie.

Marta Paladi ne descrie epoca respectivă, ne vorbește despre viața compozitorului, despre cele mai importante aspecte ale operei lui — *madrigalul*, *motetul* și *missa* — despre activitatea dirijorală, despre diferitele etape mai aparte din drumul său creator, atingînd punctul culminant al lucrării în capitolul „Transcendentala măiestrie". Reținem și unele cugetări ale lui Orlando di Lasso, referitoare la opera sa: „Tot astfel, judecînd cîntările pe care le-am compus cu înflăcărarea anilor mei tineri și pe cele ce le produc astăzi, la bătrînețe, am ajuns să cred că cele dintîi pot plăcea mai degrabă, fiind mai vesele și atrăgătoare, dar cele din urmă sînt pline de înțelesuri și bucură mai adînc sufletul și auzul celui ce le judecă, avînd o înfățișare mai gravă; un ascultător nepărtinitor nu va recunoaște oare că lumina soarelui în amurg este mai dulce? În razele unui astfel de amurg, cîntările mele vor părăsi curînd scena lumii..."

În general, monografia este scrisă cu mult entuziasm, cu o finețe a stilului literar, încît se citește ca un roman plin de poezie, din care nu lipsesc însă *considerente muzicologice larg-accesibile!* Oricine poate să înțeleagă un considerent ca acesta:

„Dar structura spirituală și formația artistică a lui Lasso acceptau cu greu încorsetarea impusă de *cantus firmus* și de tehnica lui tradițională de tratare. Năzuințele spre o inspirație liberă îl determină adeseori să înlăture din arta sa procedeul sever al canonului, cu rigorile lui matematice; atunci cînd totuși folosește acest element arhaic, este înclinat să-l întinerească cu fantezie creatoare, cu prospețimea melodicii și a ritmicii populare".

Există și secțiuni în care Marta Paladi este meditativă, gravă; dar ele cedează în cele din urmă seninătății primăvăratice, asemenea melodiilor marelui neerlandez. Și în acest fel, pînă și frazele care merg în adîncurile sufletului, cu lumină firavă, se limpezesc, trecînd în noi ambiențe, răsunînd apoi vesel, ca și mireasma dulce a unei veșnice tinereți.

DORU POPOVICI

https://biblioteca-digitala.ro